

Szerkesztőség

Arad, Acsev-palota.

Kiadóhivatal:

Gulv. Regele Ferdinand XX.
(József főherceg-ut.)

(Aradi Nyomda Vállalat.)

Sürgönycim: Közlöny, Arad.

Telefonszám:

Szerkesztőség és kiadóhivatal
151.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KOZGAZDASAGI NAPILAP.

* Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF. *

ELOFIZETES

HELYBEN ÉS VIDÉKEN:

Égész évre ... .. 482 Lel.

Fél évre ... .. 216 Lel.

Negyed évre ... .. 108 Lel.

Havonta ... .. 86 Lel.

Hirdetések díjazás szerint
vételnek fel.

Megjelenik naponta reggel.

. Átértékelés.

A német pénzt még gyzik a külföldi tőzsdéken s ha holnap a newyorki távirat a márka egysége előtt négy helyett ötöt vagy hatot fog írni, nem jelent már megdöbbenést senkinek, aki a német papíros körül érdekelve van. Még sokáig tartott, amíg az összeomlást a németek föl és beismerték; ma már leszámoltak és számolnak vele. Végre kezdenek hangok szólni és keresik a bűnös. Ki a bűnös? Inflációs gazdaságpolitikusok most a Ruhr-megszállás hetedik hónapjában, kezdenek sejteni valamit, hogy a márkát talán mégsem külső politikai erők morzsolták össze, hanem bibliai módon maga a birodalmi bank, egy táf folytonosan higitott levessel akarván csillapítani a tömeg étvágyát. A levesből így ma már mindenkinek jutott, de hig és tartalmaiban, s nem tudott jóllakni belőle senki. — A márka halálbetegsége a Ruhr-megszállással kezdődött, mikor a német kormány s a szuverén birodalmi bank hadviselésre határozta el magukat. De a hadviselésben — s erre Montecuccoli előtt és óta jelentéktelen kaliberű állámfé-

is rájöttek már — pénz fell, különösen kell egy olyan hadviseléshez, aminek nincsen más fegyvere, ágyuja, kardja, mint a pénz: s a Ruhr-háboruban az ágyu és feszítővas csak a franciák kezében volt, a német ágyu csak a pénz lehetett. Tíz millió embert hét hónapban át pénz-municióval látni el: nem kellett nagy stratégának lenni hozzá, hogy egy illetékes előremondja a csődöt. Ebben a hét hónapban a bankóprás hét új billiót öntött a már cirkuláló tízenkét billióba. A pénz értéke ötszörösen nulla alá süllyedt, az értékcsökkenés árára tíz és százezerszeresen felfesztek. De higyük el, hogy ez, ha nem is gazdasági, hanem politikai program volt, csak most, hetedik hónapban eszméltek, nem illett volna-e párhuzamosan a pénz értékeltelenedéssel módot adni a sajátoknak, ha nem is a pénzüket, de a munkájukat állandó értékű kontókba helyezhetni? Most kezdik követelni, hogy a birodalmi bank aranykontót nyisson, ahol a német középosztály, a kereskedő és a munkás időről-időre megóvhatja az értékeltelenedéstől a pénzét. Egyszerre erre a célra szolgáltatják a tőzsde részvényei. A mun-

kás, a kistökés, a kereskedő részvényt vásárolt, s a kurzusok meglehetősen arányban emelkedtek az elzúlló pénzzel. De, eltekintve az amorális jellegétől az aktusnak, sokáig tartott, míg a részvénytulajdonosok megtudták, hogy minden nyereség csak veszteséget jelent, mentől többet keresnek, arany értékben csak kevesebbet kapnak. Ha valaki hét hónap előtt 1000 dollár ellenértékéért a legjobb német ipari papírost vásárolta is, ha ma, szédületes számnnyereségek után, eladná részvényeit s a pénzt visszaváltaná dollárra, legföllebb 50 percentjét kapná az akkori aranyértéknek vissza. — A kurzusok és áruk felszökésének a pénz aránytalanabb értékeltelenedése volt a főfőtele.

Egyik groteszk jelentősége az inflációnak a nagy pénzszűke, a miben a német ipar és kereskedelem vergődik. 40—50 percentes pénz már olcsónak számít, de így is csak nehezen kapható. A döbbenetes márkabevételek sem melegendnek meg a tulajdonosoknál, a pénz óráról-órára kevesebbet ér és a kereskedő kénytelen este eldobni, valami távoli áru tőlégebe fektetni napi keresetét, ha nem

akarja, hogy reggelre ébredve a táviró ötvenpercentes veszteséget hirdessen neki. Így mindenkinek már csak pénze van és minél több a papír, — annál kevésbé van pénze. A német állapotok ma már csak abban különböznek az oroszoktól, hogy a bolsevisták politikai céltudatossággal tették tönkre a pénzüket, mint a kapitalista gazdálkodás megvetett értékmérőjét: míg a német politikusok a felővesztett papírpénz-kazákkal nesteréses és erőszakos értékeszközt teremtettek, egy furcsa állatot, a mi önmagából táplálkozott s a saját erejét szípolozta ki.

Természetes, hogy ilyen életfőltételek mellett az emberekben egy morális kicserélődési folyamat indul el, egy folyamat, aminek első mozzanata minden értéket átértékelésre, egy új morál, amit alacsony ösztönök és a kétségbeesés juttatnak hangos szóhoz. Inflációs országokban minden harmadik ember automatikusan kalandor — ha nem emberi, hát üzleti értelemben. A vad nyereségvágy, aminek egy elkéseredett menekülés a rugója, magával söpri a kölcsönös kimélet, a bizalmat és jószándék feltételeit s egy mezte-

A takarékos Ferenc József.

(Aki tekintélyesebb volt a császárnál.)

Wölfling Lipót, a volt Lipót Szalvátor Habsburg-főherceg a napokban adta ki érdekes memoárjait, amelyekben a Habsburg-ház egyes tagjait élénken jellemzi. Az emlékiratokból a következő érdekes részt egy jugoszláviai lap nyomán közöljük.

A császár után Albrecht főherceg élvezte a legnagyobb tekintélyt az uralkodó családban. A tekintélye szinte egyenrangú volt a császáréval, sőt bizonyos tekintetben még túl is szárnyalta amazt. Egy élő Habsburg, akinek a nevéhez egy nagy ütközet győzelme fűződik! Custozza emléke és a tábornagyi rang az összes főhercegek fölé emelte Albrechtet, aki pedig a családi lépcsőzetben akárhánymögött állott volna. Az uralkodó szemében ő többet jelentett, mint Taaffe, Beck, az öreg Tisza, Lichtenstein Ferenc és Montenuovo együttvéve. Ha a főherceg családi gyűléseken együtt voltak, az uralkodó mindig fölkelte, az aítőg

sietett a nagy csatanyerő elé, megkérte, hogy foglaljon helyet és pihenjen. Mindezeket felül Albrecht a monarchia egyik leggazdagabb embere volt, ami ugyancsak megerősítette függetlenségét és kifénysifette már-már halványodó dicsőségét.

Ha Bécsbe érkeztem, nála, a tábornagnál is rögtön jelentkezni kellett. A király minden alkalommal megkérdezte, hogy voltam-e már Albrecht-nél is. Nos hát ő, az öreg ur, ugyancsak rossz véleményvel volt a Pucher-kávéházról. Azt mesélték neki ugyanis, hogy ott csupa zsidóval barátkozom. Ezt vetette mindig a szememre.

Mivel nagyon rövidlátó volt, olyan közel jött hozzám, hogy szinte eltaposott. És ráfőrnéd:

— Mit keresel te mindenféle hírhedt helyiségben? És minek érintkezel csupa zsidóval és effélével? Ez nem való egy főherceghez...

1890-ben anyámmal és két nővéremmel Salzburgból Pólába utaztunk és egy kis kertülöt tettünk Arcón keresztül. Itt jelentkeztem kel-

lett Albrecht főhercegnél. Igen ám, csak hogy nem volt velem csupán egy tengerészegyenruhá s annak is otthon felejtettem a sapkáját. Anyám, mikor látogatóban volt Albrecht-nél, elmesélte, hogy milyen zavarban vagyok.

A nagy hadverő megnyugította: Lipótnak majd adok egy sapkát az enyéim közül. Sapka nélkül nem szaladgálhat a világon...

Kaptam tehát egy sapkát a cuzzozzai győzötől. Egy felül keskeny, alul széles csomkakapot, egy lehetetlen sapkát, aminőt a tábornagyon kívül senki se viselt és senki se mert volna a fejére tenni. Olyan volt, mint Radetzky apánk testet öltött hajdani hadserege. — Még maga a király se hordott ilyen ősi formájú sapkát, már az övé is inkább hajlott a derekszőghöz, mint a hegyes szőghöz. Elővet, már az előszobában megszabá dítottam magamat a dicsőséges fejdíszről s úgy mentem sétálni Arcóban, ahogy ma is mennék: hajadonfővel. Pedig a cuzzozzai győző szerint lehetetlenség így szaladgálni a világon

Már egészen el is feledtem vol-

na a sapkahistóriát, ha legközelebbi bécsi látogatásomkor a király maga nem emlékeztetett volna rá.

— Tehát a fejeden volt Albrecht sapkája! Nagy megtiszteltetés!...

Schoppenhauer, aki hosszabb ideig egy előkelő szálloda table d'hôte-ján ebédelt, naponta egy-egy arany lefizetésére kötelezte magát, ha az asztal körül ülő tiszturak csak egyszer is nem beszélnek asszonyokról és lovakról. Persze megmaradtak az aranyal, de megmaradtak volna akkor is, ha az a lovakhoz és asszonyokhoz egy harmadik beszédtemét is hozzáfűz: az egyenruhát. Hihetetlen, milyen fáradhatatlanok az egyenruhás urak az egyenruhá mivoltának megbeszélésében. Helelik el tudták róla csevegni. A főhercegek is katonatisztek. És Ferenc József is az volt. S neki azonfelül kiütött érzéke és éles, vágó szeme volt az egyenruházat minden apró részlete iránt. Jobban értett az egyenruhá dolgához, mint egy tépáncsnok. Sőt még az ezredszabónál is jobban.

1906. június 8-án történt. A 16.

len verekedés alakul ki a porondon, amiben szinte csak a fizikai erők vezethetnek győzelemre. Egy országban, ahol egy pár cipő értéktárgyat jelent, míg egy órai munkáért, akár szellemi, akár fizikai munkáért, csak néhány cipőtalpszöveget fizetnek, minden ambíció átszáll az egy pár cipőre és ejti a munkát. „Tárgyi értékeket!” — ez ma a szomjas jelszó. Tárgyi érték minden, ami nem fut el, az aranyplomb a fogakban, az ing a testeden, az étel előtted az asztalon. De tárgyi érték a szellemi munka is, amibe érdemes papírpénzt fektetni, ha már fogható formában fekszik előtted: így a drága papírra nyomtatott könyv, a vászonra festett kép, s a dallam, ha kauszuklemezen forog a gramofonban. Az elaggott tréfa a konjunktúra-milliomosról, aki méterszámra rendeli új könyvtárába a könyveket a kereskedőnél, ma veszedelmes valóság. Akik munkából élnek, nem kereshetnek eleget, hogy megfizessék a szellemi, művészi produktumot. Akik „tárgyi értékekből” élnek, kis és nagykaliberű, tudatos vagy akaratlan siberrek, eltartják ugyan a szellemi szállítókat, de a megadott kszót követelik tőle — ami természetesen, mert senki nem kívánhatja egy embertől, aki reggeltől estig elajjal keresi a pénzt, hogy Nietzsche-t olvassa. Ő „Vénusz éjszakáit” olvassa s ezt meg is kapja, könyvben, képen, zenében, díszkötésben. Vénusz éjszakája egy nagyon sötét éjszaka, minek leple alatt, erről a német kiadók annálesei fognak majd egyszer beszélni, gyanus és sötét dolgok történnek.

hercegek és főhercegnők mind Budapestre utaztak, hogy részt vegyenek a magyar állam ezeréves fennállásának csodás fényű innességében. — Ünnepet ülni a magyarok nagyszerűen tudnak. A csodálatos város pompában és gyönyörűségben ragyogott. Mondhatatlan színpompás mágnásbandérium hódolt a király előtt. Gyönyörű magyar díszruhák, pompás metszésű férfiarcoúk és csodálatosan szép paripák. Az udvar ezen a napon egészen piros-fehér-zöld volt. Suttogtak ugyan róla, hogy ez kissé sok a jóból, de a király így akarta.

Ezen a napon, ezen a nagy napon, ezen az uralkodó és nép számára egyformán emlékeztető napon egy furcsa kis epizód történt, amely éppenséggel nem illett bele az emelkedett hangulatba. De glóvőgre a legszentebb ünnepen is eshetnek meg prózai apróságok.

A királyi hercegek közül többen magyar tábornoki egyenruhában jelentek meg, köztük Ottó királyi herceg is, akiről tudott dollog, hogy impozáns, elhívtől megjelenésű férfi volt. Cereje közben a király Ottó elé lépett és sássa-
gótól zerkapta azt, ami

Aradi kisgazdák Georgescu prefektusnál.

— Két év óta művelt földek kisajátítása. — A városi zóna csökkentését kérték. —

Ma délelőtt 11 órakor hatalmas tömeg gyűlt egybe a megyeháza előtt. Valamennyien aradi gazdák voltak és a földosztás miatti sérelmeik ügyében akartak a prefektus elé járulni. — A kisgazdák küldöttségé több mint ezertágu volt és azt Miclosi Aurél iskolaigazgató és dr. Protopopescu Virgil, a gyermekkórház igazgató-főorvosa vezették. A küldöttség vezetőférfiai 11 óra után jelentek meg a megyeházán és vázolták Georgescu János belügyi vezérfelügyelő-prefektusnak a gazdák sérelmeit és azokra orvoslást kértek. A gazdák legfőbb panaszja az volt, hogy az agrárreformtörvény értelmében kisajátítandó földek egy részét most egy miniszteri rendelet kivenné a kezükből. A miniszteri rendelet ugyanis kimondja, hogy a városok határára túl még öt kilométeres körzetben is kisajátításmentesek a földek a városok javára, hogy ezen a területen terjeszkedhesse-
nek. Ezeket a földterületeket azonban az agrárreform-törvény értelmében már két esztendeje kiadták bérletbe az arra illetékes gazdáknak, akik két év óta szorgalmasan is művelték ezeket a kényszerbérletben levő földeket. Most a miniszteri rendelet értelmében a körzetben levő földek bérleteit el akarják venni tőlük és így az a végleges kisajátítás, amelyre már biztosan számítottak, elmaradna. A küldött Miclosi igazgató útján arra kérte Georgescu János prefektust, hogyha nem is változtathatná meg teljességében a rendeletet, legalább

interveniáljon, hogy a zónát három kilométerrel csökkentse és az azon a területen levő földeket sajátítsák ki ama gazdák javára, akik jelenleg is bérlik. A prefektus válaszában kijelentette, hogy minden tőle telhetőt el fog követni és politikától mentesen fog a gazdák kérelmében közbenjárni. A küldöttség vezetői, akiknek eddig is csak nehezen sikerült az elégedetlenkedőket lecsillapítani, a választ tudomásul vették és a gazdák azzal a megnyugvással távoztak, hogy küldöttségjárásuk nem lesz eredménytelen.

ARADI PROBLÉMAK.

Egy magantisztviselő

a nő-kollegákról.

Mélyen tisztelt Szerkesztő Ur! A probléma, amelyet ma felvetett az Aradi Közlöny hasábjain, érdekes, is fontos is! Sokszor készített már gondolkodásra, hogy miképpen lehetne megoldani azt a kérdést, hogy a hivatalbajárára kényeszerült nő miként volna megvédhető a kínos és kellemetlen molesztálásoktól, amelyek egyik-másik férfi kartársa vagy feljebbvalója részéről érik. Azt mindenesetre vissza kell utasítanom, hogy a legtöbb férfi így viselkednek a hivatalnoknőkkel szemben, vagy hogy sok férfi viselkedik így. — Semmivel sem több férfi cselekszik így, mint ahány nő van, aki tényleg okot szolgáltat a viselkedésével olyan magatartásra, a melyet más nők inzulválásnak tekintenek, de a melyet ezek elérni akarnak. Ezek a nők az okai annak, hogy a férfiak általában mondjuk úgy, hogy „rossz véleményel” vannak a hivatalok alkalmazottnőiről. Vannak férfiak, akik azután általánosítanak és azt hiszik, hogy minden nővel szemben lehet vagy így kell viselkedni. Hivatásomnál fogva sok olyan közhivatalban és magáncégek irodáiban megfordulok, ahol hivatalnoknők is dolgoznak. Láttam olyan nőt, aki a legteljesebb komolysággal tett eleget kiszabott munkájának és egyetlen mozdulattal vagy szóval sem adott alkalmat olyan viselkedésre, amely egy tisztességes nőt sérthet. Amely hivatalnok nő szolid és öntudatos magatartásával védősáncot alkotott maga körül, azt nem is fogják inzulválni. Vagy csak a legritkább esetben és ilyenkor egy szava, egy mozdulata elég arra, hogy visszautasítson minden további kellemetlenkedést. Sajnos a felvetett probléma megoldásának dolgában peszsimista vagyok és attól tartok, hogy az eredmény negatív lesz. A probléma fölvetője, aki egy előfizető leányának nevezi magát, nem kíván többet, mint hogy a férfiak tagadják meg ember voltukat. Azt hiszem, hogy egyetlen nő sem szeretné, de még az „előfizető leánya” sem, hogy a férfiak kapcsolják ki még a szép nők nő-voltát is, akkor, ha véletlenül nap-nap után hivatalosan kell velük érintkezni. Én nem tudom ki-kapcsolni, nem is akarom, de természetesen mindenkor be akarom tartani azokat a határokat, amelyeket egy tisztességes, és ur

módon viselkedő nővel szemben be kell tartani. A probléma egyetlen, de nem egészen tökéletes megoldása: tessék a hivatalnokkisasszonyoknak tisztességesen viselkedni és akkor többé-kevésbé meg lesznek védve minden molesztálástól. Tisztelettel: egy magantisztviselő.

Meggyilkolt volt miniszterek.

(Szókratész a fogházból. — Rémségek Bulgáriában.)

Bucarestből jelentik: Bulgáriából magánúton napról-napra sötétebb hírek érkeznek. Tegnap Szófiából Bucarestbe érkezett egy volt bolgár képviselő, aki a következőket mondotta két volt miniszter meggyilkolásáról:

— Julius 21-én, szombaton a szófiái hivatalos lapok a következő kommunikét közölték: „Pénteken, 20-án délután hat órakor két polgári ruhás egyén, akik szabályszerűen igazolták, hogy sziguranca megbizottak, megjelentek az ötödik kerületi rendőrkapitányságon, ahol a letartóztatott agrárminisztereket őrzik és kikérték Kalacef Stojan és Popof Krum volt minisztereket. A kerületi kapitányság gyanútlanul kiadta a két foglyot. Este a kerületi kapitányság katonai főnöke rájött arra, hogy csalásnak esett áldozatul és áldetek-
veknék ült fel. Az azonnal bevezetett rendőri nyomozás megállította, hogy a két áldetek-
veivel automobilon Samokov felé szökött.

— Már 14-én, szombaton este négy órakor egy titokzatos automobil állott meg az V. kerületi rendőrkapitányság aftaja előtt. A rendőrkapitányság katonai főnöke felszólította Kalacef volt minisztert, készüljön utra, mert törvényszéki kihallgatásra szállítják. Kalacef elhelyezkedett az automobilban, majd hirtelen gyanusnak találta, hogy este hét órakor viszik törvényszék elé, kiugrott az automobilból és visszament zárkájába. — Az első rablási kísérlet tehát nem sikerült. Szerdán, 18-án — és nem mint a hivatalos jelentés hangoztatja pénteken, 20-án — késő este hajtották végre a két letartóztatott miniszter elrablását. Csütörtökön délelőtt Kalacef felesége fel akarta keresni férjét zárkájában. A kerületi kapitányság rendőrei az aszszonyt előbb nem akarták beengedni, majd mikor látták, hogy nem tágit, azt mondták, hogy férjét egy katonai börtönbe szállították át, az államügyész rendelkezése. Kalacef felesége, aki joggal aggódott férje sorsa miatt, felkereste Stoinof államügyészt, aki azonban kijelentette, hogy nem adott paracsot a letartóztatott miniszterek elszállítására.

— Igen jellemző az a körülmény, hogy kedtől, amikor az első rablási kísérletet megkezdették, péntekig egyetlen lozató

Ottó egyenruháján a legszembetűnőbb volt.

— Ejnye, de pompás kalpakod van — szolt a király.

— Ez a parádés kalpagom — felelt Ottó. — Van otthon még egy másik is.

— Ugy? — csudálkozott Ferenc József — nekem bizony csak egy van . . .

Ottó királyi herceg magyar tábornoki kalpagja, amely magára vonta a király figyelmét, csakugyan látványosságzámba mehetett. A vörös kalpagot pompás, világosbarna menyétprem ogra körül és csodaszép kócsagtoll díszítette. Ez a kalpag valósággal kimagaslott a királyi hercegek gyűriéből.

Sokat beszélünk még ezen a napon Ottó magyar tábornoki kalpagjáról, a mely a király neheztlését szerezte meg neki. A felséges ur azon a véleményen volt, hogy Ottó, aki gyakran vette igénybe a királyi tárcát, „hibetelen teközlő”, mert két drága kalpagot is tart. A király még sokszor a szemére vetette Ottónak nagy könnyelműségét és fényűzését.

sem engedtek be a foglyokhoz. — Mindezekből bizonyos, hogy Falacef. és Popof volt minisztereket meggyilkolták.

MAGYAR FEJEK.

Ambrus Zoltán, az író.

(Az Aradi Közlöny budapesti tudósítójától.) Mindig magányos ember volt; könyveit: regényeit, oly finom novelláit, esztétikai dolgozatait, még színházi kritikáit is olyan felfokozott gémnyel írta mintha csak a maga nagy tudásai mely műveltsége, éleslátása és me leg szíve számára örvallomásként írta volna meg. És ez a nagyszerű esztétikusunk mint író is önmagának volt a legszigorubb kritikusa, ezért olyan arisztokratikusan válogatott minden termése, akár regényeit, elbeszéléseit, korrajzos beszámolóit, vagy könyvekről, szerzőkről, színészekről és színházi esztétikáit írott kritikáit olvassuk. — Mind abban a nagy magányosságban érték ritka, zamatos, tápláló gyümölcsös, amelybe Ambrus Zoltán minden ünnepeket, barátkozás, népszertiség és piac szereplés előtt ijedt, szinte fulérzékeny nőies séggel és kemény, büszke férfiüg-gel mindenkor visszavonult.

Azok közé a legnagyobb magyar értékeink közé tartozik, akiket — milyen kevesen vannak — nemesvaluta szerint becsülnék meg mindenütt a külföldön és könyveit a legjobb olvasóközönség számára az eredeti, klasszikusan betűszertint értékeléssel fordították. A kiválasztottak írójá ő és ahogy a lármás népszerűséget maga is mindig elkerülte, az ő közönsége is a kiválasztottak közül állt össze egyre lelkesebb, megértőbb, nagyobb táborokba.

Könyvei olyanok, hogy azok emlékét felejthetetlenül hordja magával olvasójuk, át minden irodalmi divaton, napi háboruszkodáson és futó irányokon. A „Midás király“, „Solus eris“, „Giroflé és Girofla“ regényei, vagy „A vén oroszán“, a „Jancsi és Juliska“, „Ninive pusztulása“ novelláskötelei eseményes emlékeké válnak, ahogy kevés magyar író nagyon kevés könyve lehet csak arra!

De épp ilyen értékesek kritikái, társadalmi és irodalmi dolgozatai is, mert nagy tudásán átszűrte egyéni és költői megállapítása, tanítása a legmagasabb szintől nézi és figyeli az életet.

Mióta megvált a Nemzeti Színház igazgatói állásától, ettől az egész természetének és az ő igazi nagy értékeinek meg nem felelő tehertételtől, megint egészen a magyar irodalomé.

És a magyar irodalom egyik vezéralakját, legkitünőbb munkássát, legértékesebb harcosát — visz szanyerte

A vallás, a becsület és munka védelme

— Miért reformálják Magyarországon a büntető törvénykönyvet? —

Budapestről táviratozza tudósítónk: Dr. Nagy Emil igazságügy-miniszter elkészült a büntetőjog reformjával, amely két főrészből áll, az egyik a büntető anyagi jogi, a másik a büntető eljárási szabályokat tartalmazza. Negyvenegy oldalból áll és kilencvenhét paragrafust tartalmaz. A tervezet amelyet nagyban már ismertetett az Aradi Közlöny, tegnap osztották szét a képviselők között. Az ellenzék harcra készül a javaslatnak különösen a képviselői mentelmi jog tervezett korlátozásáért. Illetékes helyen a törvényjavaslat intézkedéseit azzal magyarázzák, hogy a változott viszonyok a törvényeknek a viszonyokhoz való alkalmazkodását kívánják. A régi büntető törvénykönyv a nagy Magyarország békés polgárai számára készült. A jelenlegi nyomorúságos pénzügyi helyzet, az ország polgárainak a háború és forradalmak következtében megváltozott ideges, nyugtalan és elégedetlen magatartása a büntető igazságszolgáltatásnak a való élethez való közeledését, egyszerűbbé, gyorsabbá és olcsóbbá tételét és különösen az állami és társadalmi rend fokozottabb védelmét teszi szükségessé. Ma ugyanis minden támadás, amely az állami és társadalmi rend ellen irányul, az állam életét veszélyeztetheti. Ez az indoka annak, hogy az ugynevezett politikai bűncselekmények szigorubb megbüntetésére van tervbe véve. Viszont ha az állami rendre politikailag veszélyes elemeknek közigazgatási internálását meg akarják szüntetni, gondoskodnia kell az ily egyének bírói határozattal való rendőri felügyelet alá helyezéséről, amely azonban az illető egyént foglalkozásában és így élethivatásában nem akadályozza.

Szükséges volt a vallásos érület fokozottabb védelme, a becsület sérelmével szemben fokozottabb elégtétel nyújtása, a munka szabadságának biztosítása és az összes vagyon elleni bűncselekmények szigorubb megbüntetésére. A sajtó munkáit a javaslat általában alig érinti, mert hiszen a tisztességes sajtót nem zavarhatja az, hogy az alaptalan és más tönkretételét célzó rágalmozást fegyházzal büntetik és hogy aki cikket ír az köteles bizonyítékait a zsebében készen tartani, mert ügye egy hónap alatt főtárgyalás alá kerül. Viszont azt sem lehet kifogásolni, ha a belügyminiszter lapbetiltási jogát bűncselekmények esetén a törvény a bíróságra ruházza. Arra a kérdésre, hogy az internáló tábor megszüntetésére milyen intézkedések várhatók, a következőkben tájékoztatták:

— Az igazságügyminiszter mostani javaslatának törvényerőre emelkedésekor az internáló tábor automatikusan az igazságügyminiszterium hatásköre alá kerül. Az internáló táborban elhelyezettek, mintegy hatszáz egyen ellen a megfelelő bírói eljárás indul meg és a szerint amint megrögzött bűnösökről vagy politikailag veszélyes elemekről van szó, bírói ítélet alapján fognak a megrögzött bűnösök szigorított dologházba utaltatni, ha politikailag veszélyesek pedig, ugyanazsak bírói ítélet-

tel rendőri felügyelet alá helyeztetni. Ezután pedig a törvény értelmében már csak a rendes bírói eljárás lefolytatása és ítélet után kerülhet bármely kategória is akár a szigorított dologházba, akár pedig rendőri felügyelet alá

Új kenyér- és liszt-árak.

(A városi tanács mai ürmegállapításai.)

Nagyfontosságú ügyet tárgyalt ma az aradi városi tanács, a felsőrendű szűkséglettel élelmicikkék, a kenyér és a liszt árának hivatalos megállapítását. A Kormány egy évvel ezelőtt tudvalevőleg 30.000 leiben állapította meg egy vagon buza árát 5000 lei prémium hozzáadásával. Ez a kormány által meghatározott ár július 31-ig volt érvényben és ezért augusztus elejével új maximális buzaárát léptették érvénybe vagononként 45.000 leies árnban. A magasabb árszabás természetesen maga után vonja a liszt és a kenyér árának arányos megállapítását. Ma délután három óra utánig ült együtt Arad városi tanácsa, hogy az új liszt és kenyérárakat minden igényt kielégítően pontosan megszabja. A tanácsulást dr. Angel István polgármester vezette mint elnök, előadó Popa Constantin városi tanácsos volt és jelen voltak Jegessy Károly dr. tisztviselő, Olariu városi pénzügyi tanácsos, Campian főjegyző, a fogyasztók képviselőitben dr. Barbara Sever táblabíró, a malmosok részéről Fuchs Neuman gyári igazgató, a pékek részéről Dózsa Dezső és jelen volt még Antal János a városi közéletmészsi vállalat vezetője is. A tárgyalások eredményeként augusztus 2-án életbelépő új maximális lisztárak a következők:

Gyári árak, a malomban, kenyérliszt 5, főzösliszt 8, nullásliszt 10 lei, nagybani árak, a pékeknel, kenyérliszt 5.60, főzösliszt 8.60, nullásliszt 10.60, kicsinybani árak: kenyér liszt 6.25, főzösliszt 9.50, nullásliszt 12. Papirzacskó nélkül a kicsinybani árak kilónként 15 banival olcsóbbak. A nagybani és a kicsinybani árakban már benne foglaltatik minden költség, szállítási díj, adó, és a megfelelő százalékos haszon. A gyári árak és a nagybani árak között levő 60 banival csak a Neuman gyár és a Sertészhaladából szállított lisztbe számítható, a Sas malomból kikérült liszt nagybani ára csupán 40 banival drágább a gyári árnál.

Az új kenyérárak a következők: barna kenyér 5.75, fehér kenyér 8.75 lei kilónként. Ezek az árak pontosan egy kilogramra vonatkoznak, az eddig hallgatólagosan megtört 7 százalékos toleranciát a városi tanács többé nem en-

gedélyezi. A fehérsüttemények, kifli, zsemlye, perenc árát egy leuban állapították meg, súly szerint a vizes zsemlye 5 deka, teljes sütemény 4 deka, vajás sütemény 3 dekagrammos. A fehér süteményeket kizárólag tiszta, nem kevert, nullás lisztből kell előállítani.

Az új maximális liszt és kenyárárak augusztus 2-án lépnek életbe, de a meghirdetéstől számított 10 napon belül bértáncok jogában áll az árszabályozásokat megfellebbezni. A tanács egyébként már táviratilag közölte az új árakat a Kormánnyal, amelynek jóváhagyását kéri az ürmegállapításokhoz.

Október elején...

(Bevonulási parancs a tartalékos tiszteknek.)
Bucurestből táviratozzák: A nagyvezérkar közli, hogy október hó 1-én az osztrák-magyar és az orosz hadseregben szolgált tartalékos tisztek közül mindazok, akik a román hadseregbe való felvételüket kérték, kötelesek bevonulni. A behívás időtartama október hó elejétől 30-ig terjed. Ezen idő alatt a gyalogos tisztek részére Craiovában és Ploestiben, a lovassági, tüzérségi és műszaki tisztek részére pedig Sibuban (Nagyszébenben) és Bucurestben továbbképző tanfolyamokat rendeznek. Ezen be hívás alól mentesítve vannak a 42 éven felüli személyek, a tanulmányokat külföldön folytató ifjak, a CFR. kötelekében szolgálatot teljesítő egyének és az államhatalom által külföldre kirendelt tisztviselők. Figyelmezteti a nagyvezérkar az érdekelt tartalékos tiszteket, hogy a szolgálati szabályzat 24-ik paragrafusában értelmében kötelesek magukat a bevonulásra jó állapotban levő ruhával és teljes hadi felszereléssel ellátni. Mindazok, akik ezen felszerelésekkel nem rendelkeznek, a legközelebbi hadi műhely útján beszerezhetik maguknak. (Rador.)

Cuno lemond.

(Fontos tanácskozás Londonban.)

Berlinből táviratozzák: A Woltf ügynökség jelenti: A birodalmi gyűlés a rendkívüli helyzetre való tekintettel augusztus 8-án ül össze.

Bécsből táviratozzák: A bécsi lapok szerint Cuno birodalmi kancellár nem várja be a birodalmi gyűlés összeülését, hanem már előbb benyújtja lemondását. Le mondásával kapcsolatban ki fogja jelenteni, hogy már régen távoznit akart helyéről, de visszatartották. Az új kormányt nem minden tagját cserélik ki. Sok valószínűsége van annak, hogy Stresemann lesz az új kancellár.

Londonból táviratozzák: Franciaország, Belgium és Németország londoni nagykövetei tegnap este lord Curzon angol külügymin-

niszternél fontos tanácskozássra gyűltek össze. A tanácskozásról mindezekig semmi sem került nyilvánosságra.

Hogy áll a leu?

Julius 31-én fizettek 100 lelért:

Aradon:

2.77 svájci frankot.

8.43 francia frankot.

16.66 szokolt.

12000 külföldi magyar koronát,

10.000 ténylegs magyar koronát,

15.000 belföldi magyar koronát,

35.000 osztrák koronát,

400.000 német márkát.

Zürichben 282 frankot

Parisban 8.50 frankot

Budapestben 10.150—10.850 kor.-t

Bécsben 34.500 osztrák koronát

Berlinben 500000 márkát

Belgrádban 48.75 dinárt

Londonban 1 font 900 lel.

A rajnai köztársaság.

(Erősödik a mozgalom.)

Parisból táviratozzák: Az elszakadási mozgalom a Rajna-vidék megszállt részén igen erősödött. Az *Echo de Paris* megjegyzi, hogy a mozgalom oly erős, hogy ha a franciák akarják, akár holnap is létrejön a rajnai köztársaság.

Parisból táviratozzák: A rajna-vidéki szeparatisták tegnap Koblenzi kongresszusáról a Havasfigyelműség a következő jelentést közli: A kongresszuson a szónokok hangsúlyozták, hogy a helyzet a rajnai tartományban tarthatatlan. Szemére vetették a birodalomnak, hogy szabotálja a jóvátételi fizetéseket és kifejezést adtak a rajnavidékiek óhajtásának, hogy békében éljenek a világ minden nemzetével, különösen pedig Franciaországgal és Belgiummal. A szónokok az annexió minden gondolatát visszautasították, szabadságot és függetlenséget követeltek és a rajnai köztársaság megteremtése mellett foglaltak állást.

Államtitkár a vizsgálóbírónál.

(Folyik a kihallgatás az Ulain-ügyben.)

Budapestről táviratozzák: Az Ulain-féle ingyen-részvények vádja ügyében dr. Kovács Miklós, az ügy vezetésével megbízott vizsgálóbíró, péntek és szombat délután több magasállású köztisztviselőt hallgatott ki. A kihallgatottak között van dr. Borsos Endre miniszteri tanácsos, a Lakáshivatal miniszteri biztosa, ezenkívül Vértessy Sándor államtitkár, Mertort Viktor helyettes államtitkár. Ezek a kihallgatások semmi novumot nem hoztak. A kihallgatottaknak természetesen semmi részük nincs az ügyben. Kovács Miklós vizsgálóbíró azokat hallgatja ki, akiket az ügyészség megkeresésében megnevezett. Így ki akart hallgatni egy Horváth nevű miniszteri ta-

nácsost. Ezen a néven küldték az idézést a pénzügyminisztériumba, és onnan az a válasz jött, hogy nem ismernek Horváth nevű miniszteri tanácsost.

Az ügyészségi megkeresés még több nevet sorol fel, akiket tanúképpen ki kellene hallgatni, de Kovács vizsgálóbíró ezeknek kihallgatásától eláll, mivel már most is tisztán látja a helyzetet. Még e hé-

Amerikai szélhámosok Budapesten.

(A kik gyalázzák az amerikai magyarságot. — Egy newyorki magyar lap szenzációs cikke.)

A Newyorkban megjelenő *Amerikai Magyar Népszava* egyik legutóbbi "Aradra" érkezett számában hosszú közleményt olvasunk, amelyben az amerikai lap leleplezi azokat a szélhámosokat, akik Amerikából visszatértek Budapestre és ott gyalázzák az amerikai magyarságot. Az érdekes és "eltűnést keltő" közleményből közöljük az alábbi részleteket.

Amerikából az utolsó kétben visszatért Magyarországra néhány züllött ember, akinek itt már nagyon égett a talpa alatt a föld. Ezek az emberek súlyosan rosvott multjuk ellenére is szóhoz tudtak jutni Magyarországon, — kizárólag piszkolódo cikkeket tartalmazó "lapot" adnak ki, s "bádasokat" tartanak. Ez a néhány sötét alak módor és eszközt talált arra is, hogy a parlament elé vigye hitvány hazudozásait, azt remélve, hogy magára tudja fereni Magyarországon a gyantúban közlignelmet s ezzel valamelyes pozícióhoz fog jutni. Mi Amerikában már megszoktuk, hogy a kétségbeesett existenciák csalnak, lopnak, hazudnak, rágalmaznak, s többnyire rá se hederítünk az ilvesmire, abban a hitben, hogy az ilyen hitvány alakok előbb-utóbb ugyis hurokra kerülnek, ha idejekorán meg nem szöknek. Amikor azonban Amerikából megszökte Magyarországon oly sikeresen szélhámoskodnak, hogy a nemzetgyűlés elé viszik hitványságaikat, előbbeli körökbe befurakodnak és miniszterekre hávatkoznak, — akkor nem az amerikai magyarság számára mely ezzel az urakkal ugyis tisztában van, — hanem a magyar társadalom számára néhány tájékoztató sorral tartozunk.

1920-ban Amerika legnagyobb szélhámosainak egyike több százézer dollárt csalt ki az amerikaiaktól, jórészt magyaroktól azzal, hogy majd kukoricaszárból fog gazoljnt főzni s a közel jövőben minderrautómobilt ezzel az új gazolinnal fognak hajtani, amelynek „fermogáz” nevet adott a szélhámos feltaláló. Amikor az óriási csalás napfényre került, a „feltaláló” társa, aki nem feltaláló-társ, hanem egyszerű büntettes-társ volt, imen Amerikából, ahol különben is már sok baja volt a bírósá-

ten ki fog szállani a bankokhoz, hogy ott is megejtse a vizsgálatot. Ennek megtörténte után azonnal értesíteni fogja az ügyészséget a vizsgálatok eredményéről, azután pedig visszavonul az ügy további vezetésétől. Ennek indokolásaképpen azt hozza fel, hogy szabadságra megy. Még nem döntöttek arról, hogy utána ki fogja a vizsgálatot vezetni.

gokkal, még idejekorán kerekét oldott és Budapesten ütötte fel a szállását a Gellért-szállóban. Ez az ur Perényi Béla, aki kétségbeesett küzdelmet folytat, hogy ami Amerikában nem sikerült neki, azt elérje legalább Magyarországon: hogy valami existenciát teremtsen magának. — Valamivel később került haza Magyarországra egy másik hasonzorü gentleman, Fáy Zoltán ur, aki elég rossz emlékeket s elintézetlen ügyeket hagyva hátra amerikai bíróságoknál, egybek között és legutoljára a pittsburgi büntető bíróságnál, imen átszökött Canadába, mely noha nagyobb, mint egész Európa, mégis annyira szük lett neki, hogy csakhamar onnan is megszökött és visszakerült Magyarországra.

Ez a két ember azután Budapestten havonta kétszer megjelenő társadalmi és közgazdasági folyóiratot intézett. Hogy maguk körül nagyobb zajt csapjanak, lapjuk tartalmát egy interpellációban el is mondatták a nemzetgyűlésen Kiss Menyhért ébredő vezérrel. Az interpelláció részben Huszár Károly volt miniszterelnök ellen irányult, akit az amerikai magyarok által alapított *Magyar-Amerikai Bank* elnökévé választottak. Huszár Károlynak ugyanis egy igen nagy bíne van: ő véketlenül itt volt 1920. augusztusban Newyorkban, mikor a fermogáz-csalás kipattant, s így a fermogáz-csalás kipattant, s így nagyon jól ismeri Chasler és Perényi Béla üzelmét. Perényinek érdekében volna Huszárt diszkreditálni, hogy ezzel előre is csökkentse a súlyát annak, amit Huszár a fermogáz-csalásról és Perényinek az Amerikából való megugrásáról mint szemtanu elmondhat.

A newyorki magyar lap végül figyelmezteti a magyar társadalmat, hogy ne illjön fel a szélhámosok hazudozásainak, amelyekkel nemcsak az amerikai magyarokat igyekeznek befeketíteni, hanem az otthoni magyarságnak is nagy ártalmára vannak.

— Elitelték a német ügyvivő támadóját. Brüsszelből táviratozzák: Met don Anxt hadnagyot, aki a brüsszeli német ügyvivőt inzultálta, négy hónapi fogságra ítélték. A bíróság azonban az ítélet végrehajtását felfüggesztette.

Barics Gyula elhagyta az aradi kórházat.

(Lakásán ápolják a művészt.)

Barics Gyulán az aradi színház kiváló tagján körülbelül két héttel ezelőtt ismét elhatalmasodott az a nagy és részben gyógyithatatlan betegség, amely az elmúlt év végén is hónapokig a betegágyhoz kötötte. Akkor orvosai gondos ápolása megmentette Barics Gyulát a művészetnek és az aradi közönség felépülése után sokszor látta az aradi színpadon kiváló alakításait. Két héttel ezelőtt egy délelőtt ismét rohamai voltak Baricsnak, akit a mentők a kórházba szállítottak. Kezelő orvosai aggódtak a nagybeteg állapota miatt, mert azt hitték, hogy a visszaeső betegségből már többé nem sikerül Barics Gyulát kigyógyítani. Dr. Grozda János, a kórház igazgató-főorvosa gondos ápolásának azonban eredménye lett annyira, hogy Barics Gyula az utolsó két napon már teljesen visszanyerte ömuralmát és annyira jobban érezte magát, hogy a főorvos megengedte, hogy a beteget lakására szállítsák és ott ápolják teljes felgyógyulásáig. A közönség kedvence természetesen még sokáig nem játszhatik a színpadon, sőt egyelőre látogatót sem engednek hozzá, nehogy izgatólag hasson Barics Gyula beteg idegzetére.

Irodalom, művészet

* Heti műsor. Szerda: Kis kádet. Csütörtök: Bajader Kovács Kató és Misoga László vendégfelvétél. Péntek: Orpheusz az alvilágban. Szombat: Tosca

* Farkas Imre legbájosabb operettje, a Kis kádet, amelynek kedves meséje és fülbemászó muzsikája még ma is ép oly frissen hat, mint a bemutató napján. A Kis kádet, melyet szerdán elevenít fel az aradi színház, a legjobb szereposztásban kerül színre. Horváth Mici, Halmos Mici, Tompa Béla, Sebástyén Jenő és Selmeczi Mihály játszanak a darabban.

* A maharadzsa szerelme, amelyben benne van a misztikus Kelet minden varázsos mélysége és a párisi színész nő könnyed kacérsága, a mely magán hordja Páris béléjét, érdekesen szövődik a Bajader operettben, amely diadalmasan járta be a világvárosok színpadjait. A Bajader csütörtöki előadását vendég szereplések teszik érdekessé. A női főszerepet Kovács Kató, az oradea marei (nagyváradi) színház primadonnája, míg a táncoskomikus szerepét Misoga László játsza. A többi szerepeket az aradi társulat elsőrendű tagjai játsszák.

* Offenbach örökség dalai csendülnek fel ismét pénteken este a zenekarban és Orpheusz ezernyi veszély között talál rá Euridykére. Az Orpheusz csodaszép zenéje, mely Offenbach leggyönyörűbb alkotásainak egyike, még ma is vetekszik a modern operett-irodalom bármelyik termékével. A gyönyörű operett premier szereposztásban kerül színre.

BUDAPESTI LEVEL.

Nyári szezon a színházaknál.

Az uborkaszezon teljében mind össze három színház van nyitva Budapesten. A téliak közül Blumenthal operettszínháza, a *Fővárosi operettszínház*, amelyben már túl az ötvenedik előadásot játsszák *Lehár* operettjét, a *Három gróciát*. *Sebestyén* nyári színházában, Budán, legutóbb *Törzs Jenő*vel Ibsen drámai játékát, a *Peer Gynt*-t, elevenítették fel mérsékelt siker mellett. A kis színház technikai felkészültsége ugyanis nem tudott megbirkózni a fantasztikus játék színpadi követelményeivel. Abba is hagyta *Sebestyén* a klasszikusokat és szombat óta ő is *Lehárt* játssza, a *Tangókirály*nt László Jucival a címszerepben. László Juci hosszú idő óta először lép fel Budapesten. Néhány nap alatt eldőlt, hogy ő tud-e közönséget vonzani és ha nem, akkor — legalább is *Sebestyén* igéri — *Becker Báb*y fog Budán fellépni. Ő aztán bizonyára fog tetszeni mindenkinek.

A ligeti nyári színház, *Feld Matyi* műintézete, az igazgató ur darabját játssza pár hete, „Mindenképp kész!” klasszikus címmel. De úgy látszik, hogy ennek a remekműnek sincs meg már a kellő varázsa, mert *Feld Matyi Adorée Völányi*nt, a magyar származási párisi meztelen táncosnőt is leszerződte, aki a „Mindenképp kész!” után lép fel és tájoltja el a közönséget.

Végeztünk is mindhárom színházzal. A téli színházak közül legkorábban a *Renaissance* fogja befejezni színeit és már augusztus 2-án nyitni akar *Vajda Ernő*nek a „Trónörökös” című darabjával, a mely már bejárta egész Európát. A *Vigszínház*, csak augusztus 18-án akar nyitni.

Egyéb nyári szórakozás alig van egy-két nyári mulatóhelyen kívül. Az *Apolló-kabaré* nyári helyisége a *Sziget Színpad*, mióta *Nagy Endre* Párisban vakációzik, nagyon lecsuszott és nincs közönsége. *Cirkusz* is működik Budapesten, nem is egy, hanem kettő, de ezek is vasárnapon tudnak telt házat produkálni. Egy szóval, pang a magyar főváros művészi élete. A primadonnák és férfi tagok már mind nyilatkoztak kedvenc színházi lapjukban és kikélmondta, hogy Párisban, a Lidón vagy a svájchegyek között tölti a nyarat. Előfordul, hogy egyik-másik nyilatkozóval Balatonpocsolyán találkoznak a pestiek, de hát ez nem von le semmit a nyaralás értékéből. A nyári színházi krónika hoz tartozik még az a hír is, — amelyet a pesti sajtó még portált —, hogy *Roboz Imre*, a Blumenthal színházak igazgatója, valak a feleségétől, a szép *Lenkeffy* Icától.

Engedmények a nemzeti kisebbségeknek

— A kisanfánt jegyzőket küld a magyar kormányhoz —

Magyar

politikus nyilatkozata. —

Sinaiból táviratozzák: A tegnapi diszebed után a három külügyminiszter értekezletet tartott. Ez alkalommal szóba került a szerbiai románok helyzete. *Duca* külügyminiszter ez ügyben megnyugtató kijelentéseket kapott *Nincsicstől*. A konferencia tegnapi ülésén a három állam képviselői elhatározták, hogy *liberalis szellemben engedményeket tesznek a nemzeti kisebbségeknek*, amennyiben ezek lojális magatartást tanúsítanak az állammal szemben. A reparációs összegről szóló tárgyalások során a három állam egyöntetű megállapodásra jutott. Elhatározták, hogy a Németország által fizetendő reparáció összegéből nagyobb részt a háborúban elpusztított vidékek felépítésére fordítanak.

A kisanfánt-konferencia tegnapi zártülésén *Bratianu* miniszterelnök elnökölt. Végleg megállapították a kisanfánt feltételeit a magyar kölcsön ügyében és *elkészítették a magyar kormányhoz intézendő jegyzőket*. Ezután gazdasági kérdéseket tárgyaltak.

Benes csehszlovák külügyminiszter kijelentette, hogy ez ügyben Prágában folytatják tovább a tárgyalásokat.

Budapestről táviratozzák: A nemzetgyűlés folyosóján *Huszár*

Károly alelnök egy hírlapíró előtt nyilatkozott a sinaiai konferenciáról. A konferencia Magyarország szempontjából elsősorú figyelmet érdemel, mondotta *Huszár*. Ott most határozták el a Magyarországgal szemben tanúsítandó magatartásukat.

— *Béthlen* külföldi utjának nagy sikerét látom, hogy Sinaiban a szomszéd államok államférfiai revidáltak eddigi rideg és elutasító magatartásukat. Hiszem, hogy elérkezett az a felektani pillanat, hogy a magyar kormány közvetlen tárgyalásokkal igyekezzék tisztázni a szomszédjaival való viszonyt. A beállott kedvezőbb atmoszférát fel kell használni olyan módon vivendi megtalálására, amellyel megoldhatók a függő nagy kérdések. Szükségesnek tartom, hogy el ne mulasszuk a mostani kedvező időpontot. Ugy látom, hogy a szomszéd államokban ezekre a tanácskozásokra szintén elérkezettnek látják az időt. Hiszem, hogy ha a felelős államférfiak szemtől-szembe tárgyalnak egymással, sokkal nagyobb kilátás lesz a problémák kedvező megoldására, mintha a sokszor túlhangoztatott viszályokból lövöldöznek egymás felé. Európa érdeke, hogy a Duna medencéjében a békes együttélés lehetősége megteremtessék. Minden kormány kötelessége, hogy mindent megtegyen, ami szükséges.

A sinaiai konferencia eseményeit politikai körökben feszült figyelemmel kísérték. A kormány egyelőre még nem tájékoztatta a nemzetgyűlést.

Az aradi színházról nincs döntés.

— A többi koncessziókat kiadták. — Valjean színeszeti vezérigazgató nyilatkozata. —

Oradea-mareről (Nagyváradról) táviratozzák: *Valjean* színeszeti vezérigazgató tegnap ideérkezett. A nála járt hírlapíróknak kijelentette, hogy *Banu* szépművészeti miniszter július 27-én akarja kiadni a színházi koncessziókat, azonban a *Janovics—Róna* ügy miatt el kellett halasztania a döntést. Közölte ezután, hogy a miniszter a koncessziók ügyében már meghozta döntését és a koncessziókat ki is adták. Azokat már el is küldötték az igazgatóknak. Közölte *Valjean* vezérigazgató azt is, hogy a nagyvárad színház koncesszióját *Parlaghy* Lajos, az eddigi színházigazgató kapta meg. Végül kijelentette, hogy *egyedül az aradi színház koncessziója ügyében nem történt döntés*, mert a miniszter előbb be akarja várni a *Janovics—Róna* ügyben elrendelt vizsgálat befejezését. A hírlapírók ekkor ismertették a vezérigazgatóval *Soimescu* vezérfelügyelő szerepét. *Valjean* megköszönte a felvilágosításokat és közölte, hogy azokat a miniszter tudomására hozza.

Nagyvárad tudósítónk más for-

rásból arról értesül, hogy a színházi koncessziókat a következőképpen osztották ki: Nagyvárad *Parlaghy* Lajos, Szatmár *Gróf* László, Brassó *Fekete* Mihály, Kolozsvár dr. *Janovics* Jenő, Temesvár *Szabó* Pál. Ezenkívül több kisebb koncessziót is kiadtak és egész Erdély területére a zsidó-zsargon színház koncesszióját *Strammer* kapta meg. Érdeklődünk illetékes helyen, ahol azt a felvilágosítást kaptuk, hogy a fenti értesülés téves lehet, mert nincs szó benne a maros vásárhelyi koncesszióról. Téves azért is, mert Brassó nem lehet önálló színházi állomás és végül azért is, mert *Szabó* Pál nem lehet temesvári színházigazgató, amennyiben az ottani hatóságok beszüntették a társulatok működését. Erről lapunk más helyén számolunk be.

— *Harding* nagybeteg. *Sanfranciskóból* táviratozzák: *Harding* elnök állapota aggasztó. A szakorvosok attól tartanak, hogy a szívvel kapcsolatban komplikációk állnak be. *Harding* lemondott kaliforniai utjának folytatásáról.

Ujabb illeték.

(Termelőknél és terménykereskedőknél kell fizetniük.)

Az aradi pénzügyigazgatósághoz ma rendelet érkezett a pénzügyminiszteriumtól, amely szerint azok a kereskedők, akik termény- és lisztkereskedéssel foglalkoznak, nyilvántartást kötelesek vezetni és azt minden hónapban a forgalmi adó befizetésével együtt be kell mutatni a bevételezett összeg után külön egy százalékos timbru de proportinalat (illetéket) kell fizetniük. A nyilvántartást a forgalmi adóregiszter mintájára kell vezetni. A nagykereskedők kötelesek azoktól, akik faluról gabonát hoznak be és adnak el nekik, azt a nyugtát követelni, amellyel igazolják, hogy eladásra kerülő terményük után már lefizették a proporcionális illetéket. A nyugtát azután el kell kérni tőlük és bemutatni a nyilvántartás bemutatásával egyidejűleg. Amennyiben az eladó nem fizette volna még be ezt az illetéket, ezt joga van a nagykereskedőnek levonni a vételárból és akkor neki kell befizetni az eladó helyett is. Pénteken és általában a hétvégéken a pénzügyigazgatóság egy tisztviselője lesz jelen a piacon mint ellenőr és akinek azonnali inkasszási joga is van. Az újabb illeték minden újabb eladási alkalommal fizetendő lesz. Így a nagykereskedő ha eladja a terményt, akkor ismét fizeti a proporcionális illetéket. A rendelet kiemeli, hogy a raktárban levő készletekről is meg kell lenni a nyugtáknak, amelyeket ellenőrzés esetén fel kell mutatni.

Ongyilkos aradi építész

(Nyomor elől a halálba.)

Ma reggel a Str. Consistoriului (Batthyány-utca) 29. szám alatti lakásán *Knott József* lugosi illetékes építész öngyilkossági szándékból felakasztotta magát és meghalt. Az öngyilkosságot csak délután 4 óra tájban vették észre, amikor az építész 13 éves *Ilona* nevű leánya a lakásba lépett. A kisleány az édesanyjánál lakik, aki férjétől különváltan él a Str. Numa Pompiliu (Kasza-utcában), ahol bátyjának kereskedése van. A kisleány édesanyja látogatására ment, az ablakban tartott kulccsal kinyitotta az ajtót és ekkor nagy rémületére négykézláb elterülve, holtan találta atyját az ajtó előtt.

Az építész a kilencesre akasztotta fel magát és midőn leánya rátalált, már halott volt. A kisleány azonnal értesítette édesanyját, aki a rendőrségnek jelentette az öngyilkosságot. A rendőrség részéről *Schiopu* János első kerületi rendőrkapitány és dr. *Stauber* Andor fiziológus orvos vonultak ki a vizsgálat megejtésére. A vizsgálat különösen találta azt, hogy a halott szíve egy zsebkendővel volt teletömve. Ezért elrendelték a hulla felboncolását. Ennek ellenére is minden valószínűség amellet szól, hogy a halál oka öngyilkosság volt. A rendőrség megkezdte a kihallgatásokat a halál tulajdonképpeni okának felderítésére. A tanúk eddig azt állítják, hogy az építész nemrégiben jött haza *Bucurestiből*, ahol másfél évig élt. *Bucuresti* tartózkodása alatt rossz anyagi viszonyok között élt és ma sem kereste meg a megélhetéséhez szükséges összegeket. Az önzetes ember nyomoruságos sorsa miatt buskomor volt és emiatt követhette el az öngyilkosságot. Dr. *Stauber* Andor a szemlén jelen

volt hatósági orvos nyilatkozata szerint az alacsonyan lévő kilincse történt akasztás nem zárja ki az öngyilkosság lehetőségét, mert az akasztott ember azonnal elveszti érzéketét és sem ereje, sem öntudata nincsen ahhoz, hogy akár ösztönyszerűleg talpra állhasson. Knott József 50 éves volt és fiával lakott együtt, aki csak délután értesült atyja tragikus haláláról. A rendőrség 2380 leit talált a lakásban és ezt az összeget kiadta az özvegynek.

HIREK.

Elhanyagolt sírok.

(Bizottság járt a felső-temetőben.)

A felső-temetőben levő díszsírkertek legnagyobb része igen elhanyagolt állapotban van. Nem gondolja senki őket és a gaz veri föl a díszsírkertek környékét. A napokban egy bizottság járt a temetőben, amely megállapította, hogy az utak mentén sem különb a helyzet, mint beljebb. Ennek a bizottságnak a javaslatára kényszeríteni akarják az utak mentén levő díszsírkertek vagyonos tulajdonosait, hogy kötelezőleg rendeztessék és gondoztassák a városi kertészettel a díszsírhelyeket, még pedig büntetés terhe alatt. A bizottságnak az az álláspontja, hogyha szegény családok tudják gondoztatni hozzátartozóik sírhelyeit, akkor ez azokat annál inkább kötelezi, akiknek anyagi helyzetüknél fogva módjuk van rá és épen az utak mentén levő díszsírhelyeket foglalták le családjuk tagjai számára. Arad nagy város, amelynek adni kell valamit temetőjének rendben tartására és szépségére is.

— **Anghelescu miniszter Aradon.** Vasárnap országos tanácsülés lesz Aradon, melyen Anghelescu közoktatásügyi miniszter is részt vesz.

— **Bratianu miniszterelnök Prágába megy.** Bucarestből táviratozzák: A vasárnapi minisztertanácson Bratianu Jonel miniszterelnök bejelentette, hogy karlsbadi tartózkodása után Constantinescu földművelésügyi miniszterrel együtt Prágába utazik.

— **A városi főorvos hivatalában.** Dr. Cucu Vazul városi főorvosnak szabadsága letelt és a holnapi nappal újból átvesszi hivatalát.

— **A bucaresti lapok redukálták terjedelmüket.** Bucarestből táviratozzák: A papír-tröszt értesítette a napilapokat, hogy a letéai és buszentii papírgyárak beszüntették üzemüket. Emiatt elhatározták a kiadók, hogy redukált terjedelemben jelentik meg lapjaikat. A mai napon már négy oldalon, holnaptól kezdve pedig két oldal terjedelemben jelennek meg a fővárosi lapok és amennyiben szükségét látják, a példányszámokat is korlátozzák. A lap-tulajdonosok már régebben rendelkeztek külföldi gyárakban nagyobb mennyiségű újságpapírt és remélik, hogy az első szállítmányok már a napokban megérkeznek úgy, hogy a papírhiány leküzdhető lesz. Több fővárosi kiadó elhatározta, hogy napilapjaik egyes számának árát a mai naptól kezdve két leire emeli föl.

— **Meghalt Torontálmege utolsó magyar főispánja.** Timisoaráról (Temesvárról) jelentik: Koczka Béla, Torontálmege utolsó főispánja Olécz községbeli otthonában 63 éves korában meghalt.

— **Románia megkapja Zombolyát.** Timisoarai (temesvári) szerkesztőségünk telefonon jelenti azt a nagyfotossági értesülést, hogy a román—jugoszláv határmegállapító bizottság akként állapította meg a végleges román—jugoszláv határt, hogy Módos községet Jugoszláviához csatolják és ezzel szemben Románia megkapja Zombolyát, amely most Jugoszláviához tartozik.

— **Adakozás.** A leégett radnai templom és klastrom javára Herczeg László és neje 100 leit adományozott. Az összeget rendeltetési helyére jutattuk.

— **Hol működnek az adóbizottságok?** Az aradi adókiadó-bizottságok holnap, szerdán a következő utcákban folytatják munkájukat: az I. a Poetul (Libás-dűllő) utcában, a II. a Penes Curcanul (Lövész) utcában, a III. a Mos Ajun (Szél) utcában, a IV. a Bulevardul Regele Ferdinand-on (József főherceg-uton), az V. a Marasesti (Kossuth) utcában a 3. szám-tól a páratlan oldalon fölfelé, a VI. az Avram Iancu (Szabadság) téren, a VII. a Seminariului (Sina) utcában, a VIII. a Cuza Vodii (Thököly Imre) utcában, a IX. a General Coanda (Borona) utcában.

— **Adó a házasságra és válásra.** Timisoarai (temesvári) szerkesztőségünk jelenti: Timisoara (Temesvár) város elhatározta a házasságkötés és a válás megadóztatását. Az új városi adórendelet kimondja, hogy minden házasságkötés után 10 lei adót, minden válás után 100 lei adót kell fizetni.

— **Handel László a rendőrségen.** Handel László, a Kornis-cég sikkasztással vádolt tisztviselője, aki öngyilkossági kísérletet követett el, ma már elhagyta a kórházat. A rendőrség őrizetbe vette a fiatalembert és a mai napon megkezdte kihallgatását.

— **Elfogták a Tárnok-utcai gyilkost.** Budapestről táviratozzák: A budapesti rendőrségnek tegnap sikerült Kőbányán elfognia Szandner József csavargót, aki a Tárnok-utca-ban meggyilkolta Otho Lajos 83 éves órást.

— **Meghiusult leányrablás.** Timisoarai (temesvári) szerkesztőségünk jelenti telefonon: Tegnap este a Hunyadi-utcán, az Elite-kávéház mögött sétált valamivel tíz óra előtt Kimmel Jánosné és 16 éves leánya. Egyszerre egy fiakker hajtott el mellettük, amelynek nem égett a lámpája, a kocsis számát nem lehetett megállapítani. A kocsis hirtelen megállott, leugrott a bakról és utasa, egy szalmakalapos fiatalember segítségével a fiatal leányt a kocsiba akarta emelni. A nők kiáltásaira a kávéházból többen segítségére siettek, mire a támadók elhajították. A rendőrség a vakmerő támadók ellen megindította a nyomozást.

— **Sportolók el ne feledjék,** hogy Diana sósborsszesszel lehet izmaink ruganyosságát legjobban megővni.

— **Gyermek-kocsik, székek, nyugágyak, tenniszverők, futballok, utazó készletek, kofferok nagy választékban Hegedüs úton!**

Szabotázs a román államvasutakon

— **Ujabb vasúti baleset Valea-Largánál. A temesvári személyvonat katasztrófája.** —

Bucurestiből táviratozzák: Az Adeverul szerint a legutóbbi vasúti balesetek alkalmával Mosoiu tábornok, kereskedelmi miniszter úgy nyilatkozott, hogy a CFR-nél rendszeres szabotázs folyik, a kommunista szervezetek munkája. Ezek Moszkvából kapnak pénzt. A kormány a legerélyesebb intézkedésekkel fogja a szabotázást letörni.

Tegnap a cluj-bucuresti gyorsvonat két másodosztályú kocsija Valea-Larga előtt tengelytörést szenvedett. A vonat a nyílt pályán azonnal megállott, az utasok fejvesztetten ugráltak ki a vasúti kocsikból.

— **Kétszáz korona egy budapesti napilap.** Budapestről táviratozza tudósítónk: A budapesti napilapok kiadóinak szindikátusa elhatározta, hogy augusztus 5-től kezdve a napilapok árát hétköznapon kétszáz koronára, vasárnap pedig kétszázötven koronára emeli fel.

— **Eliégzés.** Steiner Harry eljegyezte Schlinger Lenczyt.

— **Elbocsátott detektívek.** A IV. kerületi rendőrségnél teljesítettek szolgálatot Merce János és Hatcan Aurél detektívek, akiket különböző szabálytalanságok miatt elbocsátottak állásukból. A rendőrprefektúra felhívja a közönség figyelmét arra, hogy ha e két detektív hivatalosan járna el valakivel szemben, tegyen erről jelentést a rendőrhatságnak.

— **Rablók a városi földeken.** Tegnap éjszaka a gáji határban levő városi földeken egvenruhás rablók jártak. A városi földeken összegyűjtött és keresztberakott zab- és búzakévékből a magukkal hozott öt kocsit megrakták és mielőtt ezzel még elvágattak volna, a városi kerteszt zöldségmentelő földjein is szerencsét akartak próbálni. A dinyes felé tartottak, itt azonban a kutyák ugatására a külső kerteszt figyelmes lett és amikor a rablók felé közeledett, azok megfordultak, kocsira ültek és zsákmányukkal elvágattak. A kerteszt fegyver hiányában nem tudta megakadályozni a rablók menekülését. Az esetről jelentést tettek a gáji rendőrségnek, amely nyomozza a tetteseket.

— **Jardin Bárban folyó hó 1-től kezdve Bálint Béla operacénes, Radó Sándor humorista szerepelnek saját műsoraikkal.** Dr. Fehérvári Jenőné urnő új magánszámokkal, Tóth Pityu karmester és Salgó uri-primás közreműködésével.

— **Elegáns gyermek-kocsik, gyermek-kocsijavítások, nickeizések legolcsóbban Str. Simion Bálint 19 (Dessewffy-utca.)**

— **A Pásztortűz című irodalmi folyóirat legújabb száma.** Bodor Aladár történelmi idilliumát, Kacsó Sándor elbeszélését, Jakab Géza, Mécs László, Tichy Kálmán és Molnár Sándor verseit, Kristóf György Madách tanulmányát, Tompa László irodalmi kritikáját, Reményik Sándor és Walder Gyula közleményeit hozza. A legújabb szám is tartalmas és nívós mint az eddigiék.

A vonat több órással késéssel folytatta útját.

A timisoara-bucuresti személyvonat katasztrófája ügyében meg-ejtett hivatalos vizsgálat megállapította, hogy hűnös mulasztás terhel a priválcai vasúti műhielyt, mert elfelejtette a kisiklott kocsi tengelyét megvizsgálni. Megállapította még a bizottság azt is, hogy a kisiklott kocsi nem szenvedett nagy sérülést és hogy ennek ellenére oly nagy volt a katasztrófa sebesülteinek és halottainak száma, annak az az oka, hogy nagyszámu utas helyezkedett el a vonat lépcsőjén, akik látva a szerencsétlenség bekövetkezését, leugrottak és e közben több ember a kerekek alá került.

— **Elkészült utlevelek.** Az államrendőrség utlevél-osztályán a következő utlevelei készültek el: Zrinvi Margit, Farkas Nándorné, Costa Jánosné, Lészayné, Scheffer Ferenc, Török Anna.

— **Kolera Besszarábiában.** Bucarestiből táviratozzák: Besszarábiából kolera hírek érkeznek. A hatóságok széleskörű óvintézkedéseket tettek az esetleg fellépő járvány elfojtására.

— **Örültek szökése egy tébolydából.** Newyorkból táviratozzák: Az itteni állami tébolydából harminc örrült kiszökött, miután két órt halálosan megsebesített. Az örrültek összegyűjtésére, mivel a vidéket veszélyeztetik, mozgósították az egész rendőrség.

Temesvárott beírtották

Szabó Pál színielőadásait.

(Kütsitják a nem odaváló színészeket.)

Timisoarai (temesvári) szerkesztőségünk jelenti telefonon: Temesvár város tanácsa ma érdekes és a maga nemében talán páratlan meglepő határozatot hozott. A városi tanács ma megvonta Szabó Pál temesvári színielőadó játszósi engedélyét azzal az indoklással, hogy a színielőadó sem a tanácscsal, sem pedig a tagjaival kötött megállapodásait nem teljesítette. A színielőadó tagjai körében nagymértékű felgyelmezetlenség mutatkozik és a morális züllesnek jelenséget is megnyilvánultak. Mindez a nagyközönség felháborodását váltotta ki. A városi tanács egyidejűleg a rendőrséget is értesítette határozatáról és felkérte a rendőrség vezetőjét, hogy mindazon színészek ellen, akik nem temesvári illetőségűek és a városban nincsen tartózkodási engedélyük, hozzon sürgősen kütsítő végzést. Szabó Pál színielőadó jelenleg Tibor Dezső titkárával együtt Bucarestiben tartózkodik, hogy új Koncesszióját megszerezze. Szabó Pál az eddigi megállapítások szerint több százezer levet tartozik a színészeknek, zenészeknek, a rendőrségnek, tűzoltóknak adóknak és egyéb címeknek.

Magyarországon nincs pénzügyi válság

— Felemelték a tisztviselők fizetését. — A munkásság indexrendszerét követeli. —

Budapestről táviratozza tudósítónk: A kormány a tegnapi minisztertanácson elhatározta, hogy a korona romlására való tekintettel a tisztviselők illetményét felemeli és a július hónapi új fizetésrendezés idejében fennállt értékével állandó arányban fogja tartani. Augusztus hónapra már az új illetmény szabályzat szerint jó összeg százalékját adja még a tisztviselőknek. A kormány minden hónap utolsó minisztertanácsán állapítja meg a következő hónapra járó illetményeket.

Budapestről táviratozzák: A szakszervezeti tanács Rádl tanács elnök és Peyer Károly képviselő útján memorandumot fog terjeszteni gróf Bethlen István miniszterelnök elé. A memorandum, amely a munkásság szabad szervezkedését és az indexrendszer követel, a következő pontokból áll: 1. A lét

minimumnak megfelelő bérek; 2. béregyeztető bizottságok szervezése; 3. a bérek indexszerű emelésével azok állandósítása.

Londonból táviratozzák: A Times és a Morning Post megállapítják, hogy a magyarországi pénzügyi válságról szóló hírek minden alapot nélkülöznek, mert a termés meglehetősen jó és az ország belviszonyai kielégítőek.

Budapestről táviratozza tudósítónk: A szakszervezeti tanács ma délelőtt nyújtotta át a memorandumot gróf Bethlen István miniszterelnöknek. Ugyanekkor Budapest valamennyi ipari üzemében és gyárában tíz percre demonstrálásként megállt a munka. A memorandum különösen kiemeli, hogy az alacsony bérvizonyok miatt nagyon emelkedik a munkások kíván dora.

Megindul az új motoros kisvasút.

— Próbajárat Zádor gépüzemigazgató vezetésével. — Még több mozdonyt szerez be a város. —

A szerdai nappal Arad közúti közlekedésének történetében új fejezet kezdődik, amelyben a közlekedés alapos megjavulását és változását kell feljegyezni. A múlt héten érkeztek meg Németországból a közúti vasút számára hónapokkal ezelőtt megrendelt benzomotoros mozdonyok, amelyek külsejük csínosságával, kezelésük egyszerűségével és jól szabályozható gyorsaságukkal Arad közlekedését alaposan meg fogják javítani. Ma délután mutatta be a sajtó képviselőinek Zádor Imre, a gépüzemek igazgatója az új mozdonyokat működés közben. A gépeket a berlin-budapesti Orenstein-Koppel cég készítette és azok motorjai 30 lóerősek. Mintán eddig csak annyi személyzetet gyakoroltak be, amennyi két mozdony vezetéséhez szükséges, azért holnap csak két mozdonyt helyeznek üzembe és vasárnap a harmadik is megkezdí szolgálatát.

A motorok négyhengeresek, akkumulátorokkal és dinamókkal felszereltek, amelyek az önindításon kívül világitást is adnak. A motorok 5—10 és 15 kilométeres sebességre vannak berendezve, de több gázzal gyorsabban is haladhatnak. A benzinfartályokban 70 liter benzin fér el, amelyből óránként és lóerőnként 280 grammot fogyasztanak a gépek. Óránként tehát kilenc hert és az egész benzinmennyiség nyolc órára elegendő. A Montania típusu mozdonyok Nordhausenben készültek és Krupp-Keréklappal futnak.

A próbajárat Zádor Imre gépüzemigazgató vezette a mozdonyt amelyen a sajtó képviselői is voltak. A kezelés a lehető legegyszerűbb. Az egész leírása néhány

szóval egy táblába vésvé a mozdonyvezető előtt fekszik. Amikor Zádor igazgató megnyomta az önindító gombját, egy kis vörslámpa gyulladt ki, amellyel jelezte a gép, hogy nincs semmi baj. A gép mehet és a mozdony elé tévedt embereket egy fogantyúval húzható hanggal figyelmeztette az igazgató, hogy jöjünk. Néha megnyomta a vészszip gombját is, amely olyan hangot ad, mint egy sziréna. Zádor igazgató még elmondotta, hogy rendeltek két gőz mozdonyt is, amelyek a teherszállítás lebonyolítására lesznek felvetve. A benzines motorok darabja 570.000 leibe, a gőzmozdonyoké 2500 dollárba, tehát körülbelül fél millió leibe kerültek. A mozdonyokat a kisvasuti fűtőház mellett a földbeásott két 10—10 ezer literes ciszternából látják el benzinnel. Most kezdték meg a régi kocsik átjavítását és készítenek teljesen új közúti kocsikat is, a régi debreceni kocsik vasvázainak felhasználásával. Tervbe vették még, hogy több mozdonyt is szerez be a város, hogy még jobb legyen a közlekedés, aminek költségeit a közúti vasút bevételeiből fogják fedezni. Julius hónapban például rekordbevétel volt: kétszázhatvan ezer leiből csak a személforgalomból és ilyen bevétel mellett lehet is gondolni a kibővítésre. A holnapi naptól kezdve bent a városban 12 percenként jár a közúti vonatok.

— Az új utca- és házjelző táblák. A városi tanács három hónap előtt elrendelte az utcajelző és házszám-táblák kicserélését. A kicserélési munkálatok a mai napig tartottak és a hatóság emberei közel 1200 utcajelző és 10.000 házszám-táblát üggesztettek ki. A kétféle utca- és házszámjelző táblákat egy hónapig hagyja meg a városi tanács és akkor a régiiket kicserélik és csak az új felirások tájékoztatók majd a községek.

Közgazdaság.

33 százalékkal zuhant a korona

A leu irányzata kissé lanyhult ma Zürichben és Párisban és alacsonyabb áron jegyezték, bár a francia frank ma jelentősen alább értékelődött. A német márka is elvesztette tegnapi árjavulását amit egyébként mai számunkban is átmenetinek jeleztünk. Ugy a márka, mint a francia frank árában várható a további értékcsökkenés bár a zürichi jegyzések a svájci frank árának lassu olcsobbodása miatt nem mutatják szembetűnően az eső irányzatot. A magyar korona is követte a márkát esésének nagy mértékével 33 százalékat veszítette el tegnap óta 0.03-ról 0.02-re zuhant. Az aradi magyar korona árak még mindig nem közelítik meg a valódi viszonyoknak megfelelő árat. Magyar korona készpénzt már Rétszázon felül is vásárolják a pénzintézetek, de csak 100—150 koronát adnak. A korona mai esését a budapesti Devizaközpont csak holnap vezeti keresztül árfolyamjegyzéken.

Aradi valutaárak. (Julius 31.) Francia frank 12, svájci frank 36, dollár 203, dinár 2.10, szokol 6, márka 0.002.50, lira 8.80, angol font 920, magyar korona 0.01, osztrák korona 0.0030. Kifizetések: Budapest belföldi 150, külföldi 120, Bécs 350, Berlin 4000, Prága 6, Zürich 36.15, Milano 8.85, London 925, Páris 11.85, Newyork 202, Belgrád 2.15.

Bucurestii tőzsdezárlat. (Julius 31.) Kifizetések: Páris 11.74, Berlin 0.00225, London 914, Newyork 19875, Milano 8.75, Zürich 35.75, Bécs 0.0028, Prága 5.95, Budapest 0.0160. Valuták: Napoleon 725, márka 0.003.50, leva 1.60, török lira 1.15, angol font 905, francia frank 11.75, svájci frank 35, lira 8.60, drachma 4, dinár 2.05, dollár 203, lengyel márka 0.0012, osztrák korona 0.0027, magyar korona 0.01, szokol 5.95.

Zürichi nyitás. (Julius 31.) Berlin 0.0005, Newyork 560.25, London 25.6350, Páris 32.70, Milano 24.35, Prága 16.5750, Budapest 0.0275, Belgrád 5.82.50, Bucuresti 2.8250, Varsó 0.0028, Bécs 0.0078.87.50.

Zürichi zárlat. (Julius 31.) Berlin 0.0005, Newyork 560.75, London 2564, Páris 32.70, Milano 24.30, Belgrád 16.5750, Budapest 0.02, Bucuresti 2.8275, Varsó 0.0028, Bécs 0.0078, Belgrád 5.80.

Budapesti Devizaközpont jegyzései. (Julius 31.) Berlin 0.280—4.20, márka 0.330—4.70, Bucuresti 101—108, lei 101.50—108.50, London 90620—92620, angol font 90820—92820, Milano 861—895, Newyork 19805—20305, dollár 19905—20405, Páris 1186—1190, francia frank 1161—1195, Bécs 0.2785—2955, Zürich 3535—3635, Prága 586—606.

Ujabb drágulás Budapesten. Budapestről táviratozza tudósítónk: A drágaság folyton emelkedik. A kenyér kilója fűsö Korona, a félbarnáé 720 Korona. A bérkocsisok a vitékútnak ezeröttszázszorosra való felemelését kérik. Az árvizsgáló bizottság kirakattazsiát rendezett, amelynek során számos kereskedőt állították elő, mert nem írták ki az árakat.

A nemesfémek ára. Budapestről jelentik: A nemesfém piacon szilárd az irányzat. Darabonként az ezüst egykoronás 2150, kétkoronás 4300, forintos 6710, ötkoronás 11000, az arany tizkoronás 59—60.000, huszkornás 118—120.000, grammonként a szinezüst 500—510, a szinarany 20.000, a platina 68—69000 Korona.

Mulatságok.

Műsoros estély Világoson. A „Világosi Polgári Daloskör“ e hónap 28-án gazdag műsorral egybekötött táncvigalmat rendezett. A „Világosi Polgári Daloskör“ ily irányú kulturális estélyei nevezetesen arról, hogy a vidéki színvonalat messze felülmúló változatos prózai, de különösen zene- és énekszámokkal a legérősebb kritikát is kiállják. A jól felgyelmezett és erős tudású világosi dalárda nemcsak Aradvármegyének, hanem az egész vidéknek ma egyik legjobb dalárdája. A műsort „Hajmüvész“ című bohózat hívotta meg, amelyet Grifl Adolf, Csósz Jenő és Dietrich Ferenc nagy ügyességgel játszottak meg. Utána Hallay Aranka és Mártics Ferenc a „Hipnotizmus“ című dialoggal mulattatták a közönséget. Majd Illmann Irénke temperamentumos magántáncosnő következett, amelyet nagy taps vihar jutalmazott. Ezekután a „Két Benedek“ című bohózatot játszott a Revillák Margit, Kreitler Milke, Greffner György és Konczek László a közönség tetszésének teljes kiérdemlése mellett. Helvethi aktualitásokat kuplé alakban bájosan énekelt meg Heimann Vetty. Kedves száma volt a műsornak a „Fésű“ című japán táncos kuplé, amelyet Ráb Irén, Ploder Lenke, Barják Ilonka, Nagy Magdus, Mészáros Mariska és Theodorovics Ilonka nagyon bájosan játszottak meg. Az est slágere „A tenorista keservei“ című vigjáték volt, amelyet Gründl Kálmán, Wiesenbacher József, Biszák Sándor és Binkics Pál játszottak. A műsort a dalárda „Ernán“ bordaival fejezte be. A rendezés és betanítás fáradságos munkáját az egyesület karmestere Wiesenbacher József végezte.

Mozi.

Nincs kegyelem címen megrázó ötfelvételű kalandorfilmet mutat be szerdán este az Apolló. Az események központjában egy szivtelen, gögös bankár áll, aki anyagi előnyökért leghivebb alkalmazottjait teszi tönkre. Egy főkönyvelője bosszút esküszik ellene: emberekkel veteti magát körül, kik mind a bankár jöléte ellen törnek. A bankár fia is ide kerül, de a boszu műve nem sikerül teljesen, mert az nemcsak a bankárt, hanem a főkönyvelőt is megsemmisíti. A nagyszabású film szerdán, csütörtökön és pénteken marad műsoron.

Figyelem! Csillárok, főzők és vasalók, gázresók nagy választékban Figyelem!

Str. Brătianu 2. (Minorita-palota).

Uj berendezések, javítások szakszerűen eszközölteknak.

Radics vár.

(Megkezdődött a rendcsinálás Horvátországban.)

Belgrádi tudósítás alapján megirtuk, hogy a szkupstina elhatározta Radicsnak és társainak kiadatását s így a horvát parasztpárt vezére, aki az utóbbi tíz esztendőnek egy részét börtönben töltötte, rövidesen ismét fogja látni azt a cellát, amelyet régebben a horvát bán, most pedig Pasic ajánlott fel neki tartózkodási helyül. Radicsot, mint egy Trieszteni át érkezett zágrábi távirat jelenti, hívei rá akarták venni, hogy szökjék meg, ő azonban visszautasította ezt az ajánlatot és Zágráb mellett levő villájában várja letartóztatását. Zágráb különben el van árasztva szerb rendőrökkel, akik házkutatást végeztek a fiarvatski Borac (Horvát harcos) szerkesztőségében, ugyszintén a Hanao nevű horvát ifjusági egyesület tagjainak lakásán. Hír szerint sok kompromitáló iratot találtak és így ezekre a horvát ifjakra is hasonló sors vár, mint Radicsra és társaira. Belgrádban nem titkolták, hogy Horvátországban aggasztó a helyzet és erélyes kézzel látnak hozzá a szerbellenes mozgalom elfojtásához. Az első rendszabály az lesz, hogy az összes szerbellenes egyesületeket, így a Volt Közös Hadseregbeli Tisztek Egyesületét, továbbá a Horvát Nők Egyesületét és a horvát Szokolt, amely elszakadt a jugoszláv szokoltól, fel fogják oszlatni.

A szerkesztésért:
KAROLY JÓZSEF
felel.
Cenzurat:
IOAN NICHIN.

NYILTÉR.

Az ezen év alatt közzéttekért nem vállalunk felelősséget.

Köszönetnyilvánítás.

Nagys. dr. Moldován János főorvos urnak Arad.

Ez uton mondok hálás köszönetet azért az oroadó és figyelmes kezeléséért, melyben engem súlyos és nehéz betegségem alatt részesített.

A sebészet terén nagy gyakorlatossága és gondos kezelése mentett meg a haláltól.

Öszinte tisztelője
Kovaszinecz, Herczegh László.

CREME MADELAINE

Kiváló hatású kozmetikai készítmény szeplő börtök (mitesser) pattanások, arcvörösség, májtoltok és arcbőr minden tisztálansága ellen. — Készítik:

Dr. Földes & Hehs

gyógyszerészek, pipere szappan és vegyészeti gyár: Arad, Micalaca. Budapest Bertalan-utca 26. Margit orome gyár. Ügyeljünk a márkára, óvakodjunk a hamisításoktól és hasonnemű utánzatoktól. 13391

„Marasesti“

Elsőrendű asztalos

CSONTENYV

„Marasesti“ Vegyészeti és Enygyárak R. T. Képvisele:

Dávid József

Vécsey-utca 7. 4189

Elsőrendű

rózsaburgonya

4276 kilója 4 Lelert, viszont-eladóknak árkedvezmény :-:

Fischernél

Plata Catedral 7. (Thököly-tér)

Apró hirdetések

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díját szavak szerint számítottuk.

Minden szó hirdetési ára 1.50 lel.

Vastagabb betűvel 3.— lel.

A vastagabb betűvel kívánt szavakat alánúzással kell jelezni.

Hirdetéseket délután 6 óráig veszünk fel.

Az apróhirdetéseket előre kell fizetni!

A legkisebb hirdetés ára 10 szög 15.— lel.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

Levelezés.

DRÁGÁM. Csütörtökön délelőtti tizenegykor várom. 13989

MELYIK HÖLGY kísérne este sétáimnál, vagy vasárnapi kirándulásaimnál. Leveleket „Séta“ címen Wallinger hirdetője továbbít. 13300

Alkalmazás.

TEXTIL engross szakmában jártas komoly, megbízható egyén felvétetik. Cautióval vagy garanciával rendelkeznek előnyben. Cím a kiadóban. 4232

TIZ EVES leánykámhoz nevelőnőt keresek, végzett képezdészek előnyben részesülnek. Cím a kiadóhivatalban. 700

FŐMOLNARI állást keres elsőrendű szakember bármikori belépésre. Cím a kiadóhivatalban. 4264

JE CHERCHE, gouvernante française, pour ma petite fille de 10 ans. L'adresse dans l'administration. 700

ÜGYES detailista, segéd alkalmazást nyer azonnal Guttman Samu cégnél. 13989

SUCHE intelligentes, deutsches Fräulein, mit Jahreszeugnisse, zu 10 Jährigen Mädchen. Adresse in die Administration. 700

JÓ ERKÖLCSŰ tanuló fizetéssel felvétetik. Eiser villanyszerelő, Str. Brătianu No. 2. 4267

SZÖNYEGMUNKÁHOZ tanuló leányt keresek. Cím Kelet hírlapiroda. 13989

PÉNZTÁRNOKNÓT keresünk. Cím Kelet hírlapiroda. 13989

VENDÉGLŐ üzembem elsőrendű felügyelő munkákra alkalmas nyugdíjas csendőraltiszt, vagy tisztviselő kerestetik. Akik irásbéli teendőket elvégzik, előnyben részesülnek. Cím Wallinger hirdetőjében. 13300

MÉRLEKGÉPES könyvelő könyvek rendezését vállalja. Cím Wallinger hirdetőjében. 13300

PINCERTANONC fizetéssel felvétetik. PALKOVITS SÖRCSARNOK. 4280

Vétel és eladás.

ALKALMI TAJNÉKOK. u. m.: dísz tárgyak, ékszerek, kézi munkák, jutányos áron eladók. Strada Consistorului 12. (Batthyány-utca 23.) I. em. jobbra. 1000

ELADÓ egy háló és egy szalon berendezés. Mosóczy-telep, Str. O. Iosif (Bajza-utca) 9. 4285

FÜSZERÜZLET berendezés, jókarban levő, olcsón eladó. Cím Wallinger hirdetőjében. 13300

SELYEM PAPANOK. nagy alpaca tálcá, aranylanc, virágvázák, gobelin képek, íróasztal, tükör, szekrények, consol asztal, 3 m. futószőnyeg, képrámák, ág- és asztalneműek, női fehérnemű, kézimunka, vaddisznóbőr, gyöngy ruhadísz, stb. eladó. Str. Consistorului 12. (vált Batthyány-utca 23.) sz. I. emelet jobbra. 1000

SELYEMPERZSA ottomántakaró és asztalterítő, alkalmi áron eladó. Uranus-iroda, főpostával szemben. 13917

SZÉP, fehér nikkelezett gyermekkoszt eladó. Cím a kiadóban. 4278

ANTIK tárgyakat, díszműveket, kézimunkákat, függönyöket, szőnyegeket, fehérneműt stb. bizományba veszek. Str. Consistorului 12. (vált Batthyány-utca 23. szám) I. emelet jobb. 1000

ANTIK butor, tükör, kép, szőnyeg, ruhahemű adásvételi közvetítése, volt Domanyi-udvar, jobbra, földszint 8. 4281

VESZEK könyvtárakat hangjegyeket, bélyeggyűjteményeket, festményeket és hegedűket a legmagasabb áron. Kerpel Izsó könyvkereskedése. 100.000 kötetes kölcsönkönyvtár. Telefon 385. 13629

HASZNALT OLOM megvételre kerestek. Bővebbet a kiadóban.

ARADI KOZLONY

nyomdája elosón és lazészen készít mindenféle nyomtatványokat. Ugyint: esküvői és eljegyzési kártyákat, névjegyeket, körleveleket, üzleti levélpapírokat, számlákat, levelezőlapokat, : meghívókat, könyveket, : falragaszokat, rüpoedulákat és minden e szakmába vágó munkákat.

Bulev. Regela Ferdinand 22. (József főherceg-ut.) Aosev-palota. — Telefon szám 151.

A főnök alkalmazottat, az alkalmazott állást talál, ha az Aradi Közlönyben hirdeti :-: :-:

MŰTÁRGYAKAT. porcellánokat, japán és kínai dolgokat, antik butorokat, ezüst tárgyakat, perzsa és szmirnaszőnyegeket, egész gyűjteményeket a legmagasabb áron vásárol a Salon Artistique Bulev. Regina Maria 20. (Fischer Ellz-palota.) 11893

A NAGY KERESLETRE VALÓ TEKINTETTEL sürgősen kerestünk antik butorokat, perzsa szőnyegeket, festményeket, műtárgyakat, régi üveg és porcelán tárgyakat, japán vázákat és ezüst ötvös munkákat. Vidéki meghívásra kituzunk. Szépművészeti Szalon, Ortutay-palota. 13578

NYERSBORKÖVET veszek minden mennyiségben Irom Arnold Arad Str. Grigorie Alerandrescu (Bercsényi-utca) 39. sz. 13631

ELADÓ 8 abroncsos 400—850 literis transportképes tölgyfahordó. Cím Szabó Rudolf kádármeister, Dobra, Jud. Hunedoara. 4256

Ingatlan.

STRADA SPIRU GHEORGHE (Akác-utca) 17. magánház mellette egy földszintes ház, esetleg lakással, jutányosan eladók. Ügynökök díjaztatnak. 4204

Uzletek.

TELJESEN UJ komplett üzletberendezés jutányos áron eladó. Cím a kiadóhivatalban. 4275

FÉNYES megélhetést biztosító Arad legnagyobb női kalapszalonia áruval, teljes berendezéssel, visszavonulás miatt eladó. Uranus-iroda, főpostával szemben. 13917

Ellátás.

INTELLIGENS urinót teljes ellátásra elfogadok. Cím Kelet hírlapiroda. 13989

Különbéle.

URI családnál ebéd és vacsora kapható. Ugyanott egy nagy legyezőpálma eladó. Cím Wallinger hirdetőjében. 13300

ÁRVA LEÁNYT vidékről, jól nevelt 12—15 éveset örökbe fogadok. Cím „Vendéglő“ Arad, Str. Fabricet (Gyár-utca) 1b) 4274

ÖRÖKBE ADNAM jobb családnak 4 napos kisfiamat. Cím a kiadóban. 4279

AKINEK VENNI, VAGY ELADNI VALÓJA VAN,

a leggyorsabban az „Aradi Közlöny“

hirdetése utján jut eredményhez.

Alkalmi vétel! Grenadin-, delain- és karton-ruhák az előrehaladott szezon miatt mélyen leszállított árban kiadásittatnak. Alkalmi vétel! Piata A. Jancu Lissem Sándor női divatáruházában. Szabadság-tér 2.